

BİLİŞİM DERNEĞİ

MEVZUAT ÇALIŞMA GRUBU

SERBEST BÖLGELER YASA TASARISI DEĞERLENDİRME RAPORU

Nisan 2010

SERBEST BÖLGELER YASA TASARISI İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME

Serbest Bölgeler Yasa Tasarısı'nın bu şekilde yasalaşması halinde, KKTC toplumu için çok ciddi sakıncalar doğurabilir. Yasa tasarının, temel eşitlik, şeffaflık ve rekabet ilkelerinden yoksun olduğu tespit edilmiştir. Konu ile ilgili kurum, oda, birlik, dernek ve uzmanlardan görüş alınarak yeniden tasarlanması önerilmektedir.

Yasa tasarısı ile ilgili ayrıntılı değerlendirmeler şu şekildedir:

Genel Gerekçe

İlgili yasa tasarısının genel gerekçesi olarak KKTC'ye ihracat yani İTHALAT'ı teşvik etmek olarak belirtilmiş. Listelenmiş faaliyetlerin çoğunluğu da ithalata yönelik. Halktan toplanacak vergileri ile ithalatı teşvik etmek temelde toplumun çıkarlarını zedelemektedir. Genel gerekçesi ithalat yerine ihracatı teşvik edecek bir Serbest Bölgeler yasası hedeflenmelidir.

Serbest Bölgeler İle KKTC Arasındaki Ticaret Dengesi

Serbest Bölgeler'deki harçlar, teşvikler ve muafiyetlerin standard olmaması, bu bölgelerde faaliyet gösterecek işletmeden işletmeye Bakanlar Kurulu münferit kararlarına tabi olarak farklılık göstermesi nedeniyle şu an KKTC'de faaliyet gösteren özel şirketlerin Serbest Bölgelerin açılması ile nasıl etkileneceği net değildir.

Ayrıca Serbest Bölgelerin yabancı yatırımcılara sağlayacağı imkanların net olmaması diğer ülkelerdeki Serbest Bölgeler ile kıyaslanmasına imkan vermemektedir.

Ara ürün olarak Serbest Bölgelere ihraç edilen yarı ürün veya hammaddenin ihracat işlemine tabi olması ve ürüne dönüştükten sonra Serbest Bölgeden KKTC'ye girişte ikinci kez ihracata tabi tutulması yerli hammadde ve ara ürün ticaretine katkı sağlamayacağı öngörülmektedir.

Serbest Bölgelerin Yönetimi ve Denetimi

Oluşturulacak Serbest Bölgelerin yönetim ve denetiminden sorumlu olarak Serbest Bölgeler Dairesinin yetkilendirilmesi, devlet dairelerinin şu anki hantal yapıları dikkate alındığı zaman, Serbest Bölgelerin yönetimi ve denetimi işlevlerinin başarılı bir şekilde gerçekleştirilemeyeceği öngörülmektedir. Ayrıca hem yönetim hem de denetimin aynı organ tarafından gerçekleştirilecek olması teme yönetim-denetim ilkelerine aykırıdır.

Serbest Bölgelerin yönetimi ve denetimi işlevleri ilgili sivil toplum örgütlerinin de söz sahibi olacağı kurullar tarafından gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

Bakanlar Kurulunun Serbest Bölgeler İle İlgili Yetkileri

Bakanlar Kurulu; “herhangi bir yerin serbest bölge olarak ilan edilmesi”, “şartların işleticiden işleticiye farklı olarak belirlenebileceği sözleşmeler ile 49 yıla kadar serbest bölge işletme izni verilmesi”, “ilgili yasa da belirtilmemiş faaliyet ve işlerin izni”, “faaliyet göstermek isteyen gerçek veya tüzel kişilere izin verilmesi”, “devlet sınırları içine sokulması yasaklanmış maddelerin Serbest Bölgelere getirilebilmesi” ve “gelir vergisi muafiyeti için gerekli ihracat oranının %40’a kadar indirilebilmesi” ile yetkilendirilmiştir. Bu yetkiler temelde eşitlik ilkelerine aykırı olup ayrımcılığa imkan verecek bir ortam oluşturmaktadır. Örneğin işletmeciler ile yapılabilecek farklı şartlardaki sözleşmeler ve , bazı işletmecilere haksız fayda sağlayacaktır.

Özellikle, Bakanlar Kurulunun devlet sınırları içine sokulması yasaklanmış maddelerin Serbest Bölgelere getirilebilmesi ile yetkilendirilmesi son derece sakıncalıdır.

Denetim

Yasa tasarısında denetim ile ilgili detaylar yer almamaktadır. Denetim hem Serbest Bölgelerdeki faaliyetleri hem de ticarete tabi ürün ve hizmetleri kapsamalıdır. Ayrıca şüphe doğurucu faaliyetlerin izlenebilmesi için de gerekli denetim mekanizması da kurulmalıdır. Denetim ile ilgili bir tüzük oluşturulması ve işletcinin devlet tarafından denetim koşullarının belirlenmesi önerilmektedir.

Bina İnşaatı ve İzni

Bina inşaatı ve izni ile ilgili yetkiler mevcut yasa ve tüzükler dikkate alınmadan sadece Serbest Bölgeler Dairesi yetkisine verildi. İlgili odaların saf dışı bırakılarak, bu konuda kapasitesi belirsiz olan Serbest Bölgeler Dairesi’nin yetkili olması çok sakıncalıdır.

Tarifeler

Tarifeler ile ilgili bir tüzük yapılması önerilmektedir. Ayrıca Serbest Bölgelerin çalışma saatlerinin 7/24 olacağı öngörülerek ilgili kamu kurumlarının sağlayacağı hizmetler ile ilgili ihtiyaçlar tespit edilip ek mesai maaliyetleri ve performans kriterleri dikkate alınmalıdır.

İstihdam ve Sosyal Güvenlik

TC ve KKTC dışındaki ülkelerden gelecek çalışanlar için asgari ücret zorunluluğunun kaldırılması, KKTC vatandaşlarının istihdamını olumsuz yönde etkileyeceği dikkate alınmalı ve KKTC vatandaşlarının istihdamı ile ilgili kota konması önerilmektedir.

Serbest Bölgelerdeki çalışanların sosyal güvenliği ile ilgili detaylar yetersizdir. Sosyal güvenlik ödemelerin zorunluluğu ve denetimi ile ilgili detaylar eksiktir. Uluslararası çalışma güvenliği standartlarının işletmeciler tarafından sağlanması önerilmektedir.

Raporu Hazırlamakta Katkı Koyan Bilişim Derneđi Mevzuat alışma Grubu ve Yönetim Kurulu Üyeleri:

- Ali Tüzel, UNDP-PFF
- Cem Beyaz, İçişleri Bakanlığı
- Derviş Bladanlı, Merkez Bankası
- Evren avdır, AB Koordinasyon Merkezi
- Gökhan Şengör, Milli Arşiv ve Araştırma Dairesi
- Mehmet Yurdakul, Tekbim Ltd.
- Nihat Yılmaz, Comtech Ltd.
- Sercan Tekkan, İçişleri Bakanlığı
- Tansel Seral, Kamunet